

Výklad listu Efezským

Rodinné vztahy

Rodiče a děti

1 *Děti, poslouvejte své rodiče, protože to je spravedlivé před Bohem.*

2 *‘Cti otce svého i matku svou’ je přece jediné přikázání, které má zaslíbení:*

3 *‘aby se ti dobře vedlo a abys byl dlouho živ na zemi.’*

4 *Otcové, nedrážděte své děti ke vzdoru, ale vychovávejte je v kázni a napomenutích našeho Pána.*

Po prvním a nejužším lidském vztahu – manželství – následuje další velmi důležitý vztah a to mezi rodiči a dětmi. I zde se ve svém životě dopouštíme oboustranně mnoha chyb. Pavel nám připomíná některé zásadní věci, které nám mohou pomoci k harmonickému životu, abychom byli příkladem lidem kolem nás. Tam, kde se lidé řídí zásadami Božího slova, tam nemusí existovat příslovečný „generační problém“ a rodiče mohou žít se svými potomky ve vzácné shodě.

Slovo dětem

Boží slovo hovoří nejprve k dětem:

1 *Děti, poslouvejte své rodiče...*

Nejprve je řeč o poslušnosti. Život neposlušných dětí nemůže být požehnaný. Poslouchat je často nepříjemné, ale my se potřebujeme naučit poslouchat – poslouchat je víc než obětovat. Platí to předně v našem pozemském životě, ale můžeme si to přenést i do duchovního života. Je dobré, dovedou-li mladí bratři a sestry uposlechnout starší sourozence ve víře a nedělají-li si sami na svou pěst něco, co může jim i celému Božímu dílu přinést škodu.

Slovo *poslouvejte* má kromě prvotního významu poslušnosti, uposlechnutí ještě jeden význam, jehož se chci dotknout. Jde o to, abychom se naučili poslouchat to, co nám druzí, v tomto případě starší chtějí říci. V knize Přísloví čteme vícekrát podobné výzvy jako: *Můj synu, poslouvej otcovo kárání a matčiny poučováním neopovrhuj* (Př 1,8) nebo: *Synové, slyšte otcovské kárání, pozornost věnujte poznávání rozumnosti* (Př 4,1).

Umění **poslouchat** druhého je základem dorozumění vůbec. Jen stěží se s druhými na něčem dohodneme, budeme-li jim jen vnucovat své vlastní představy a nebudeme-li ochotni vyslechnout jiné. To platí všeobecně, ale vztahu k dětem je to třeba podtrhnout. Děti bývají zvlášť v období puberty a dospívání silně kritické vůči svým rodičům a na to, co jim rodiče chtějí říci, mnohdy vůbec neberou zřetel. Ke své vlastní škodě – protože jejich rodiče je přece mají rádi (v naprosté většině) a myslí na jejich dobro. A navíc mají proti svým dětem jednu velkou a nenahraditelnou přednost, která se jmenuje **zkušenost**. Vědí, že za neuváženým činem zpravidla přichází dopad, který si mladí lidé neuvědomují.

Naprosto stejně to platí i ve vztahu ve sboru mezi mladými a starými lidmi.

... v *Pánu*

Nevím proč v ČEP toto slovo chybí – ale považuji ho za velmi důležité. Je to slovíčko, které totiž vymezuje hranice poslušnosti. Je totiž těžké poslechnout tam, kde rodiče vyžadují něco nezákonného a zjevně nesprávného. Ale vše, co je v *Pánu*, se vyplatí poslouchat a Boží slovo to po nás vyžaduje.

... *protože to je spravedlivé před Bohem...*

Výchova dětí není jednoduchá věc. Pro rodiče je spojena s řadou obětí, které děti v té době nedokážou ocenit. (To je důvod, proč dnes je tak málo dětí – lidé nejsou ochotni tyto oběti přinášet, omezovat se ve svém vlastním životě. Zapomínají ale na druhou stránku věci – že to je investice do vlastního stáří, která se nám později vrátí, budeme-li mít s dětmi hezké vztahy). Rodiče se musí omezit. Výchova dětí vyžaduje spoustu práce, času, peněz, nervů a námahy. Rodiče se musí o děti postarat, musí jim zajistit ošacení, jídlo, ubytování a věnovat jim spoustu času. To, co děti potřebují, musí zajistit mnohdy hned, ne až jim na to zbude čas. Kolik nocí musí maminky probdít u svých nemocných potomků.

Je tedy opravdu spravedlivé, aby děti poslouchaly, aby svým rodičům jejich úlohu neznepříjemňovaly a neztěžovaly.

Výjimečné přikázání

2 *‘Cti otce svého i matku svou’ je přece jediné přikázání, které má zaslíbení:*

3 *‘aby se ti dobře vedlo a abys byl dlouho živ na zemi.’*

Pavel připomíná přikázání, dané Izraeli – ctít rodiče. To neznamená jen mít je v úctě a úctu jim prokazovat, ale toto přikázání předpokládá také pomoc rodičům, když ji potřebují. Farizeové tento Boží příkaz obcházel svým pojmem „korban“ (viz Mk 7,11) a Pán Ježíš jim to musel vytknout.

Tato Boží výzva platí i pro nás – i my se máme snažit svým rodičům pomáhat. Nejen v dětství, ale zvláště, když už naši rodiče zestárnou a sami začínají pomoc potřebovat.

Pavel nám zdůrazňuje, že toto přikázání je výjimečné, protože je spojeno se zaslíbením. Poslouchat rodiče se vyplácí. Kolika věcí se ušetříme, necháme-li se svými rodiči varovat, protože to s námi myslí dobře. Jak je dobře, poslechneme-li jejich rady, pokud jde o to, abychom se dobře učili, abychom se uměli postavit k práci a nebyli líní, pokud nám radí, abychom se naučili hospodařit s penězi, jak se máme chovat k jiným lidem a já nevím co ještě všechno. Vezmeme-li si jejich rady k srdci, ušetříme se mnoha nepříjemných zkušeností.

A toto zaslíbení má kromě toho *aby se ti dobře vedlo* ještě druhou část: *abys byl dlouho živ na zemi*. Pán Bůh slibuje lidem, kteří mají své rodiče v úctě ještě jeden zvláštní bonus – prodlužuje nám náš pozemský život.

Slovo rodičům (zvláště otcům)

4 *Otcové, nedrážděte své děti ke vzdoru, ale vychovávejte je v kázni a napomenutích našeho Pána.*

Podobně to píše Pavel Kološanům: *Otcové, neponižujte své děti, aby nemalomyslněly* (Ko 3,21) nebo také *Otcové, nepřivádějte své děti svým hněvem k zoufalství* (B21). Boží slovo pamatuje na obě strany. Samozřejmě i rodiče se mohou prohřešovat vůči svým dětem. Mohou své děti vést ke vzdoru nebo k zoufalství. Jinak by o tom Pavel nepsal.

Děti mají jednu nevýhodu. Nemohou se bránit. Samozřejmě se neubrání fyzické přesile rodičů v raném mládí, nemohou se ale bránit ani v době, kdy jsou na rodičích sociálně závislí. Jaká je pak reakce? Pocit křivdy, nespravedlnosti a nepochopení – a mnohdy vzdor a zatvrzelost.

Je jistě na místě, aby rodiče své děti vychovávali ke kázni – a určitě se to neobejde bez přiměřených trestů. Ale jde o to, aby trest byl prostředkem výchovy, ne průchodem vlastního, možná i „spravedlivého“ hněvu. Dítě musí vědět, za co je trestáno a proč je trestáno. A trest musí být vykonán s láskou. Potřebujeme hodně Boží moudrosti k výchově maličkových i odrůstajících dětí.

Učme se stavět své děti do Boží přítomnosti, učit je, že tím, že dělají zlo, nezarmucují pouze své rodiče, ale i Boha, který je vidí i tehdy, když si myslí, že je nikdo nevidí.